

tot això que a Catalunya no hi resta ni el mes petit sentiment de germanor, i el camp està llaurat per a que floreixin tots els exquisits brots del sentiment nacionalista, al volguer regar la terra amb els fems d'una campanya d'odis i rancúnies contra nostra terra.

TOMÁS BENET

Don Quixot Sanxo-Pança

PUERTO Rico i Filipines estan a punt d'obtenir la independència. Un poble de la vella Europa, hauria trobat una munió d'excuses per a eludir allò mateix, que és tant dolç de predicar, quan es tracta dels altres; però que es fa tant a desgrat, quan es tracta d'un mateix. Mirem, per exemple, el cas de la Itàlia, a qui Wilson acaba de donar tan bella lliçó. Aquest i el seu poble, però són fets d'una altra manera. El poble nord-americà sap massa bé ço que es l'esclavitut; per a no fer-se càrrec de les fretures de llibertat d'altri. Mr. Baker, ministre de la guerra, contestava als delegats filipins: «els nord-americans estimem massa la pròpia llibertat, per a negar-la als altres pobles». La Cambra de Representants dels Estats Units acollia el discurs del Comissionat Resident de Puerto Rico amb un espetec d'aplaudiments.

Aquest, el senyor Cordoba Dàvila, digué a la fi del discurs, desplegant la bandera porto-riquenya:

«Heu's aquí la bandera de Puerto Rico, amb un sol estel, feta a l'atzar, per una noia nord-americana qui té tres germans prestant servei a França. Si nosaltres veiessim aquest estel formant part de la constel·lació nord-americana, amb la mateixa dignitat i grandesa que els dels altres quaranta vuit Estats de la nostra Unió, jo

hem sentiria molt orgullós, en considerar la meua illa com una part integrant d'aquesta Unió. Però si aquest estel no pot juntar-se als vostres en aquest bell i gloriós emblema, aleshores deixeu-lo sol en la nostra bandera, deixeu-me estimar el meu emblema amb el mateix orgull que vosaltres estimeu el vostre estelat penó.»

Figureu-vos una cosa semblant, dita per un diputat català al Parlament espanyol. L'albarull que es promouria, seria més sorollós que si hom criticués la Mary Focela o duptés de la veracitat del senyor Fabié.

Calia, encara, que la vella Espanya rebés una nova lliçó. La lliçó sagnant la hi dava Mackinley; la lliçó de generositat, la hi donà Wilson. Però així com la primera l'amarava de pessimisme infecund, la segona la deixa indiferent.

Què s'es feta aquella *hidalgúia* de que tant hom es vanta? No basta parlar de les virtuts cavallerívols de la *raza*: cal practicar-les. Hom pot veure una ironia subtil en certs exalçaments sud-americans de la *madre patria*. A cap república hispano americana no se li ha acudit d'entusiasmar-se amb Espanya, fins a tant que ha estat ben a aixopluc de la seva influència.

En la ment de l'espanyol caduc, encara Amèrica es presenta com un marxant i Espanya com Don Quixot. Ve't aquí Don Quixot, l'arborat pel seu món interior, oposat als molins simbòlics. Mentre aquesta oposició no es resolgui, mentre l'idealisme quixotesc no es devingui assenyat, americà, no sorgirà la veritable Espanya, la de concepció catalana.

Nosaltres escullirem el molí, encar que això fes retreure la nostra *avara pobertà*, el nostre exclusivisme, qui s'es forjat en la ment dels excloïdors veritables. En el Don Quixot de Cervantes, cert, hi ha un ferment nobilíssim. Però en la vella Espanya de l'espanyol caduc, ni això resta, per tal com el favor quixotesc s'hi abranda només d'elements sanxo-pàncins.

CÉSAR JORDANA